

ETIČKE SMJERNICE

Načela za etičko izvještavanje o djeci

Izvještavanje o djeci i mladima postavlja posebne izazove. U nekim slučajevima izvješćivanje o djeci dovodi njih same ili drugu djecu u **opasnost od** odmazde ili obilježavanja.

UNICEF je sastavio ova načela kako bi pomogao novinarima u izvještavanju o pitanjima koja se tiču djece. Ona su ponuđena u obliku smjernica koje će, UNICEF vjeruje, će pomoći medijima da o djeci izvješćuju s dovoljno osjetljivosti te na način primjeren njihovom uzrastu. Svrha je smjernica podržati najbolje namjere moralnih izvjestitelja: služenje javnom interesu ne ugrožavajući pritom prava djece.

I. Načela

1. Dostojanstvo i prava svakoga djeteta moraju se poštivati u svim okolnostima.
2. Pri intervjuiranju djece i izvještavanju o njima potrebno je posvetiti posebnu pažnju pravu svakoga djeteta na privatnost i povjerljivost, na mogućnost da se čuje njegovo vlastito mišljenje, na sudjelovanje u odlukama koje ga se tiču te na zaštitu od stvarne i moguće patnje i odmazde.
3. Zaštita najboljih interesa svakoga djeteta prethodi svim drugim obzirima, pa i zagovaranju dječjih pitanja kao i promicanju dječjih prava.
4. Pri određivanju onoga što je u najboljem interesu djeteta potrebno je, u skladu s djetetovom dobi i zrelosti, dati određenu težinu njegovom pravu na uvažavanje vlastitog mišljenja.
5. O političkim, društvenim i kulturnim posljedicama svakog novinskog izvješća treba se savjetovati s osobama koje su najbliže djetetovoj situaciji i najbolje ju mogu procijeniti.
6. Nemojte objaviti priču ili sliku koja bi dijete, njegovu braću i sestre ili vršnjake mogla dovesti u opasnost, čak i kada su im imena promijenjena, zamućena ili se uopće ne koriste.

II. Smjernice za intervjuiranje djece

1. Nemojte nanositi štetu niti jednom djetetu; izbjegavajte pitanja, stavove ili komentare koji osuđuju, ne uvažavaju kulturne vrijednosti djeteta, izlažu ga opasnosti ili poniženju, ili oživljavaju njegovu bol i tugu izazvanu nekim traumatičnim događajima.
2. Nemojte diskriminirati djecu pri izboru za intervju s obzirom na spol, rasu, dob, vjeru, status, obrazovanje ili fizičke sposobnosti.
3. Nema namještanja: ne tražite da djeca ispričaju priču ili učine nešto što nije dio njihove vlastite priče.
4. Djetetu ili skrbniku jasno dajte do znanja da razgovaraju s novinarom. Objasnite svrhu intervjuja i kako će biti uporabljen.
5. Potrudite se dobiti dopuštenje od djeteta i njegovog skrbnika za svaki intervju, videosnimku i, kada je moguće, za dokumentarne fotografije. Kada je moguće i prikladno, to dopuštenje treba biti u pismenom obliku. Dopuštenje se mora dobiti u okolnostima u kojima se jamči da niti dijete niti staratelj nisu ni na koji način prisiljeni te da razumiju da su dio priče koja može biti objavljena u njihovoj zemlji i svijetu. Ovo se obično jamči samo onda kada je dopuštenje dobiveno na djetetovom materinskom jeziku i odluka donesena u dogovoru s odraslom osobom kojoj dijete vjeruje.

6. Obratite pažnju na to gdje i kako intervjuirate dijete. Ograničite broj osoba koje postavljaju pitanja, kao i fotografa. Pokušajte omogućiti da se djeca osjećaju ugodno i da mogu ispričati svoju priču bez vanjskog pritiska, uključujući i od osobe koja postavlja pitanja. U filmskim, video i radio intervjuima, imajte na umu što izbor vizualne ili zvučne pozadine može dati naznačiti o djetetu i njegovom životu i priči. Osigurajte da dijete nije ugroženo ili izloženo neugodnostima zbog prikazivanja negovog doma, zajednice ili okruženja u kojem živi.

III. Smjernice za izvještavanje o djeci

1. Nemojte dodatno obilježavati niti jedno dijete; izbjegavajte svrstavanje ili opise koji dijete izlažu odmazdi – uključujući dodatnu fizičku ili psihičku patnju, ili doživotno zlostavljanje, diskriminaciju ili odbacivanje od strane njegove lokalne zajednice.

2. Djetetovu priču ili sliku uvijek stavljajte u točan kontekst.

3. **Uvijek promijenite ime** i zamutite lik svakog djeteta za koje je utvrđeno da je:

- a. Žrtva seksualnog zlostavljanja ili iskorištavanja,
- b. Počinitelj fizičkog ili seksualnog zlostavljanja,
- c. **HIV pozitivno, ili dijete oboljelo od AIDS-a, osim ako dijete, roditelj ili staratelj potpuno svjesno daju suglasnost,**
- d. Optuženo ili osuđeno za zločin.

4. U određenim okolnostima u kojima postoji stvarna ili moguća opasnost od patnje ili odmazde, promijenite ime i zamutite lik svakog djeteta za koje je utvrđeno da je:

- a. Sadašnje ili bivše dijete-vojnika,
- b. Tražitelj azila, izbjeglica ili interni prognanik.

5. U određenim slučajevima korištenje djetetova identiteta – njegovog imena i/ili prepoznatljive slike – u njegovom je najboljem interesu. Međutim, i kada se djetetov identitet koristi, ipak ga se mora zaštititi od patnje i podržati ga u slučaju bilo kakvog obilježavanja ili odmazde.

Neki su **primjeri** ovakvih posebnih slučajeva:

- a. Kada dijete stupi u kontakt s izvjestiteljem u želji ostvarivanja svoga prava na slobodu izražavanja i prava da se čuje njegovo mišljenje.
- b. Kada je dijete dio neke tekuće kampanje ili društvenog pokreta te želi biti prepoznato kao **takvo**.
- c. Kada je dijete uključeno u psihosocijalni program te je javno predstavljanje imenom i likom **dio njegovog zdravog razvoja**.

6. Potvrdite točnost onoga što dijete ima za reći, bilo u razgovoru s drugom djecom ili nekom odraslom osobom, a najbolje i s jednim i s drugima.

7. Kada niste sigurni je li dijete u opasnosti, izvješćujte o općim prilikama u kojima djeca žive umjesto o pojedinome djetetu, bez obzira koliko je priča vrijedna kao vijest.